

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia *21 lipca* ..... 2020 roku

**w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Ptasi Raj”**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na 3 lata zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 3. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Radosław Iwiński

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia *21 lipca* ..... 2020 roku

Załącznik nr 1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Drapieżnictwo ograniczające możliwości gniazdowania ptaków z rzędu siewkowych na Mierzei Messyńskiej	1) Wyszukiwanie gniazd sieweczek i ich zabezpieczenie poprzez montaż koszy z siatki; 2) montaż fotopułapek.
2.	Płoszenie ptaków z rzędu siewkowych przez turystów i porzucanie lęgów przez ptaki	1) Montaż tablic informacyjnych i taśm ostrzegawczych; 2) strzeżenie gniazd ptaków; 3) montaż płotu w celu ochrony ptaków i gniazd.
3.	Penetracja rezerwatu przez turystów i niszczenie istniejącej infrastruktury	1) Oznakowanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego i rowerowego ¹⁾ ; 2) przebudowa infrastruktury udostępniającej – zwiększenie dostępności wieży nr 2; 3) utrzymanie we właściwym stanie technicznym istniejących wież i infrastruktury towarzyszącej; 4) utrzymanie linii widokowej przy wieży nr 1; 5) utrzymanie drożności szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego i rowerowego; 6) utrzymanie i montaż tablic edukacyjnych i urzędowych; 7) sprzątnięcie odpadów;
4.	Zagrożenie pożarowe	Poszerzenie drogi leśnej do parametrów umożliwiających przejazd służb ratowniczych do wież 1 i 2
5.	Intensywne procesy brzegowe prowadzące do zmniejszenia powierzchni wydmy białych, możliwość przzerwania brzegu jeziora Ptasi Raj	Umocnienie istniejącej opaski na Mierzei Messyńskiej poprzez refulację

¹⁾ Na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody „Ptasi Raj”.

Załącznik nr 2

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj zadań ochronnych</i>	<i>Rozmiar zadań ochronnych</i>	<i>Lokalizacja zadań ochronnych</i>
1.	1) Wyszukiwanie gniazd ptaków i ich zabezpieczenie, 2) montaż fotopułapek.	1) Montaż koszy z siatki dla sieweczek, których dolny rząd będzie miał oczka o wym. ok. 50x100 mm. Wysokość nad poziomem gruntu 50-100 cm, średnica kosza u podstawy wynosić będzie 125-150 cm; 2) fotopułapka w miejscu optymalnym do obserwacji drapieżników.	Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie
2.	Przeciwdziałanie płoszeniu ptaków, w tym sieweczek obrożnych poprzez: 1) montaż tablic informacyjnych,	1) montaż tablic według potrzeb w sąsiedztwie kolonii lęgowych ptaków;	1) Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie oraz przy granicy Mierzei i grobli kamiennej (dz. ewid. 138/1 lub 171/3 obr. 0139 Górki Wschodnie);
	2) montaż taśm ostrzegawczych,	2) taśmy zamontowane w obrębie Mierzei Messyńskiej celem oznaczenia miejsc niedostępnych dla turystów;	2) ÷ 4) Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie.
	3) strzeżenie rejonu gniazdowania ptaków siewkowych,	3) strzeżenie w sezonie lęgowym od maja do sierpnia – głównie w weekendy, notowanie liczby naruszeń zakazów w rezerwacie. W przypadku nasilonego ruchu w okresie wakacyjnym wykonywanie częstszych patroli, szczególnie od strony kamiennej grobli i strony wschodniej Mierzei;	
	4) montaż płotu drewnianego w celu ochrony ptaków i ich gniazd. Zapewnienie odpowiednich warunków do odbycia lęgów, ochrona przed niepokojeniem i rozdeptaniem gniazd przez odwiedzających rezerwat.	4) płot drewniany o wys. 1 m; zbudowany w sposób umożliwiający przejazd służb nadzorujących – pozostawienie przejazdu na dł. 5-7 m, długość – do 100 m. Corocznie po odbyciu lęgów przez ptaki płot będzie demontowany (najpóźniej do dnia 15 września).	

3.	Przeciwdziałanie penetracji rezerwatu i utrzymanie infrastruktury:		1) +5)
	1) Oznakowanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego i rowerowego;	1) wykonanie oznakowania farbą na drzewach symbolami stosowanymi przez RDOŚ w Gdańsku;	Pododdziały 171 r i 171 s – leśnictwo Sobieszewo, Nadleśnictwo Gdańsk.
	2) przebudowa infrastruktury udostępniającej;	2) a) zamknięcie pomostu prowadzącego do wieży widokowej nr 2 (zły stan techniczny); b) ręczne rozebranie pomostu; c) przebudowa pomostu w celu likwidacji przewyższeń i ułatwienia dostępu osób odwiedzających rezerwat; d) wykonanie nowego podestu i ławostółu przy wieży widokowej nr 2; e) wykonanie wąskiego pomostu (ok. 1 m) o dł. ok. 120 m prowadzącego od wieży nr 2 wzdłuż południowego brzegu jeziora Ptasi Raj do równoległej drogi leśnej w wydz. 171 r (zgodnie z przebiegiem szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego); Zakres prac do wykonania w pkt 2 (projekt techniczny) przedstawić pisemnie RDOŚ w Gdańsku i po uzyskaniu pisemnej akceptacji prace wykonać poza okresem lęgowym ptaków tj. pomiędzy 15 sierpnia, a 15 marca następnego roku;	
	3) utrzymanie infrastruktury w należyłym stanie;	3) przeprowadzanie bieżących napraw elementów infrastruktury. Prace wykonywać poza sezonem lęgowym ptaków. Dopuszcza się wykonanie bieżącej konserwacji (drobne naprawy) w okresie lęgowym, w zakresie nie powodującym płoszenia ptaków. Podczas prowadzenia prac infrastrukturę należy odpowiednio oznaczyć i zabezpieczyć przed wchodzeniem osób postronnych;	
	4) utrzymanie linii widokowej przy wieży nr 1;	4) przycięcie gałęzi drzew rosnących bezpośrednio przy wieży nr 1 w celu umożliwienia obserwacji ptaków na jeziorze Karaś. Prace wykonać według potrzeb – po okresie lęgowym ptaków;	
5) utrzymanie drożności szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego i rowerowego;	5) przycięcie gałęzi znajdujących się w świetle drogi;		

4.	Poszerzenie drogi leśnej do parametrów umożliwiających dojazd służb ratowniczych	<p>1) Przycięcie gałęzi drzew do wysokości umożliwiającej wjazd auta strażackiego;</p> <p>2) wycinka drzew i krzewów na przebiegu szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego.</p> <p>Zakres prac do wykonania (projekt techniczny) przedstawić RDOŚ w Gdańsku i po uzyskaniu pisemnej akceptacji prace wykonać poza okresem lęgowym ptaków.</p>	Pododdziały: 171 r, 171 s, 171 t.
5.	Wymiana, montaż i utrzymanie tablic urzędowych, edukacyjnych, kierunkowych	<p>1) Wymiana, montaż nowych tablic urzędowych;</p> <p>2) wymiana, montaż, utrzymanie tablic edukacyjnych i kierunkowych po uzyskaniu pisemnej zgody RDOŚ dot. ich treści merytorycznej.</p>	<p>1) Granica rezerwatu przyrody;</p> <p>2) na przebiegu szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego oraz na wieżach obserwacyjnych</p>
6.	Sprzątanie odpadów	Według potrzeb	Obszar rezerwatu
7.	Stabilizacja opaski na Mierzei Messyńskiej poprzez zasilenie piaskiem	<p>Zasypanie odsłoniętych odcinków opaski i odtworzenie części wydmy do szer. 50 m.</p> <p>Prace wykonać na odcinku ok. 600 m, materiał w ilości do 60 000 m³.</p> <p>Do zabezpieczenia opaski i wyrównania nadkładu piasku wykorzystać maks. 3 spychacze.</p> <p>Transport rur i maszyn - plażą od strony Sobieszewa.</p> <p>Transport materiału piaszczystego – od strony wody, rury do refulacji ułożone będą przy opasce betonowej.</p> <p>Prace realizować w terminie 15.09.20 r. -31.12.20 r. pod nadzorem ornitologicznym.</p> <p>W przypadku wystąpienia silnych sztormów i niekorzystnych warunków atmosferycznych możliwe jest wydłużenie terminu ich zakończenia do końca lutego 2021 r.</p> <p>Przed rozpoczęciem prac, przedstawić RDOŚ w Gdańsku do uzgodnienia szczegółowy zakres prac wynikających z dokumentacji projektowej.</p>	Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie (kilometr brzegu 58,4-59)

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj” zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471) zgodnie z art. 22 ust. 3 tej ustawy. Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymania celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat przyrody „Ptasi Raj” został powołany na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 05 listopada 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 100, poz. 535).

Celem ochrony w rezerwacie jest *zachowanie „ze względów naukowych i dydaktycznych obszaru bagien wraz z dwoma zarastającymi trzciną jeziorami na żuławach wiślanych, stanowiącego naturalną ostoję ptactwa wodnego i błotnego oraz miejsce wypoczynku ptaków przelotnych”*.

Działania ochronne planowane w rezerwacie mają na celu powstrzymanie antropopresji, nieukierunkowanego ruchu turystycznego w obrębie Mierzei Messyńskiej i ochronę lęgowych ptaków z rzędu siewkowe, w szczególności gniazdującej w rezerwacie sieweczki obroźnej. Jest to gatunek rzadki przy Ujściu Wisły, podlegający ochronie ścisłej i wymagający ochrony czynnej. W Polsce występuje około 350-400 par. Największym zagrożeniem dla ptaków gniazdujących na otwartych powierzchniach są nie tylko turyści przepłaszający i zdeptujący gniazda, ale i drapieżniki które mogą atakować nietotne młode i dorosłe osobniki, a także wyjadać jaja lub pisklęta. W związku z dużym ryzykiem możliwości rozdeptania gniazd siewczek przez ludzi, a także ich niepokojeniem w okresie lęgowym - na granicy rezerwatu od strony wschodniej zostanie postawiony płot drewniany uniemożliwiający wejście na Mierzeję Messyńską. Corocznie do dnia 15 września płot będzie demontowany.

W ramach planowanych działań ochronnych planowana jest przebudowa infrastruktury przez Urząd Miejski w Gdańsku w celu likwidacji barier architektonicznych (przewyższenia) i połączenie pomostu z wieżą widokową, a także budowa podestu drewnianego w miejscu szczególnie penetrowanym przez turystów i tworzącego obecnie nie porośnięty roślinnością wydeptany teren. Przebudowanie w ten sposób infrastruktury stanie się jednocześnie jej dopełnieniem, co wzmocni rolę edukacyjną obiektu. Pozostałe prace będą polegały na późniejszym jej utrzymaniu poprzez odpowiednią konserwację i wymianę zużytych elementów. W ramach działań ochronnych jako uzupełnienie infrastruktury zaplanowano wymianę i montaż tablic edukacyjnych.

Jako działanie zapobiegające utracie siedlisk przyrodniczych chronionych w rezerwacie, w tym jeziora Ptasi Raj zaplanowano wykonanie przez Urząd Morski w Gdyni stabilizacji Mierzei Messyńskiej poprzez refulację piasku. Zabieg taki powtarzany jest co kilka lat, co pozwala na zabezpieczenie wału wydmowego przed przerwaniami i ochroną siedlisk przyrodniczych, w tym jeziora Ptasi Raj, a także zmniejszenie intensywności procesów brzegowych.

Podjęcie kompleksowych działań ochronnych, które to zostały zaplanowane w niniejszym zarządzeniu pozwoli na skuteczniejszą ochronę obszaru rezerwatu wraz z jego ornitofauną.

W rezerwacie nie przewiduje się wykonania zadań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin lub grzybów.

W rezerwacie nie ma obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Informacja o projekcie zadań ochronnych została zamieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnianym poprzez Ekoportal nr karty 356/2020.

Niniejsze zarządzenie zostało wydane w oparciu o wizję terenową z dnia 16 czerwca 2020 r., a także w oparciu o wniosek Urzędu Morskiego w Gdynia z dnia 23 czerwca 2020 r.

Przygotowała: Katarzyna Dziendziela – gł. specjalista